

BM-bladet

Munktel's • Bolinders's • Bolinder-Munkell • Volvo • BM-Volvo • VolvoBM

Årgång 16 Nr 2 Juni 2025

Svenska BM-klubben

DEL FÖR DEL

Stort intresse för begagnade
och kvalitetstestade delar

I detta nummer

Kalendarium	3
Redaktören har ordet	4
Ordförande har ordet	5
Swecons demonteringsanläggning	6-11
Premiär för tändkulekurs	12-15
BM 55 med Bisonmotor	16-17
Klosterström 2	18-19
Vanligaste frågorna till experterna	20-21
Teknik - Twin Disc	22-23
Svenska BM-klubbens årsmöte	24-25
Modeller av veterantraktorer	26-27
Tips: Så här gjorde jag	28
Jubileumsmaskin- BM 230 Victor	29
Ställ din fråga till en expert	30
I nästa nummer	31

Våra BM-experten

Anläggnings- och skogsmaskiner

Börje Andersson 076-108 15 58

Curt Axelsson 070-886 44 95

Leif Karlsson 070-536 51 24

Traktorer

Håkan Nordström 070-578 00 33

Hannu Olsson 070-370 35 00

Leif Johansson 076-130 47 00

Yngve Hammarlund 073-059 78 78

Guy Larsson 070-344 48 92

Leif Andersson 070-223 91 18

Kjell Rehnström 070-585 00 44

Tändkylor

Johan Gustafsson 073-047 42 71 Kvällar & helger

Reservdelar

Leif Andersson 070-223 91 18

Våra regionombud

Skåne Anders Johansson 070-603 41 60

Stockholm Andreas Redlund 070-555 01 30

Uppland | Västmanland Tomas Sandberg 070-6035607

Västra Götaland Morgan Lundqvist 070-533 35 33

Västernorrlands län Leif Andersson 070-223 91 18,

Västerbotten Anders Boström 070-515 02 31

Jönköpings län Kjell Rehnström 070-585 00 44

Östergötland Olof Irander 070-671 71 76

Värmland | Örebro Håkan Nordström 070-578 00 33,

Hannu Olsson 070-370 35 00

Kalendarium

Juni

TRAKTORVÄNNERNAS AKTIVITETER

- 14 BjäreCruisingen
Samling på Bjäre Maskin i Förslöv kl 9.00
Info 070-916 26 86 Andreas | 070-794 58 28
Lennart

TRAKTORCAFÉ I VÄDERSTAD

- 30 BM klubben är inbjuden att delta i traktor
träffen Traktorpowers-café kl 17.00
i Väderstad

Juli

TRAKTORVÄNNERNAS AKTIVITETER

- 5-6 Degeberga Traktor & Motorträff
Degeberga Hembygdspark kl 10-16
- Unikt för i år - vi kommer framföra den
nyskrivna traktorkonserten

ÈN HYLLNING TILL DE SVENSKA JÄRNE
www.degeberga.tv
info@degeberga.tv
info 070-794 58 28

- 13 ÅdalaCruisingen
Samling hos Sven och Karla kl 9.00 på
Heingebergsvägen 143-59, Vollsjo
Info 070-992 61 42 Sven

- 20 VejbyVeterandag kl 10-16
Körning med slåtter av gräs samt hässjning
av hö.
Plöjning, harvning och tröskning mm.
Utställning av traktorer och maskiner
Självplockning av potatis
Fest på kvällen för utställare & funktionärer
Anmälan deltagande görs på 070-794 58 28
Lennart

- 26-27 Nostalgidagarna på Traktorängen i
Ystad Sandskog
Info 073-040 80 40 Sophie

NY DAG FÖR TEKNIK- DAG

- 26 Teknikdagen i Rudskoga har ju i över 20 år
alltid varit sista söndagen i juli men är
nu i år ändrat till sista lördagen i juli alltså
den 26/7.

Augusti

BM-KLUBBEN BESÖKER ÅLÖ

- 29 BM-klubben bjuder in till ett besök på Ålö
i Umeå. Gäller endast medlemmar och det
är först till kvarn som gäller.
Mer om världens första frontlastare Quicke
och verksamheten på Ålö finns att läsa på
deras hemsida <https://quicke.com/se>
Anmälan till borjeandersson218@gmail.com

Tipsa mig om artiklar i BM-bladet på journalist.asa.hanell@gmail.com

Så roligt att träffa er alla

Nu har jag varit på mitt första årsmöte med Svenska BM-klubben, fantastisk uppslutning! Att lägga träffen med distriktsombuden och experterna dagen innan och dessutom få möjligheten att vara med på besöket på Swecons monteringsanläggning i Torshälla, innan vi begav oss till Munktellemuseet i Eskilstuna, var ett genidrag.

För mig som novis i traktorvärlden är det fascinerande att se det stora intresset, både från medlemmar, men också från de som ännu inte blivit medlemmar, för allt från pyttesmå begagnade delar till jättelika maskiner. Och allt fick vi möjlighet att titta närmare på under vårt besök hos Swecon – kul att även återbrukstänket nått traktorerna och att intresset fortsätter att växa.

Kul var det också att det dök upp regionombud från norr till söder och vår förhoppning är att vi i BM-bladet ska göra en kort presentation av dem, med början i nästa nummer, så att vi

alla får möjlighet att lära känna dem lite närmare.

Kul också att ni är fler som skickat in evenemang till kalendariet, jag hoppas att ni också kommer ihåg att skriva och fota och skicka in material till BM-bladet så fler får ta del av olika intressanta och spännande händelser runt om i vårt avlånga land.

Jag behöver ha ert material senast den 28 juli för att jag ska hinna få med det till augustinumret.

Men till dess önskar jag alla en riktigt skön & kul sommar!

REDAKTÖR ÅSA HANELL

BM-bladet

REDAKTIONEN

Ansvarig utgivare

Guy Larsson 070-344 48 92
Guy.larsson@bm-klubben.se

Redaktör

Åsa Hanell
Journalist.asa.hanell@gmail.com

Artikelförfattarna ansvarar för innehållet i artikeln.
För mer information kontakta ansvarig utgivare.

BM-bladet är BM-klubbens medlemstidning och ges ut fyra gånger per år.

MEDLEMSAVGIFTER 2025

Enskild medlem 350 kr | boende utomlands 400 kr
Famijemedlemskap (2 vuxna och hemmavarande barn under 18 år) 500 kr | Boende utomlands 550 kr
Betalas medlemsavgiften av ny medlem den 1 oktober eller senare gäller medlemskapet året ut samt hela nästa år, samt BM-bladet nr 4.

Medlemsfrågor skickas till kansliet.

Mejl: kansli@bmklubben.se

Tel: + 46 (0) 70-977 99 90 (Mån-Fre: 10-14 helgfria dagar)

Org.nummer 802449-7169

Bankgiro 482-0759

Hemsida www.bmklubben.se

Hej alla BM-vänner!

Regionmötet med våra regionombud och BM-experten är avslutat. Det blev en väldigt bra uppslutning från hela Sverige.

ORDFÖRANDE ● GUY LARSSON

Vi besökte Swecons demonteringsanläggning i Torshälla där vi guidades av platschefen Zenona Johansson.

Agendan vi följde därefter, när vi tagit plats på Munktellemuseet i Eskilstuna, innebar att BM-experterna fick tala om för oss vilka frågor de fått om olika maskiner och vilka problem som uppstått. Statistiken redogörs i detta nummer av BM-bladet, Leif Anväg har sammanställt statistiken.

Redaktör Åsa Hanell presenterade idéer för utveckling av BM-bladet och kanslist Stephanie Segerström presenterade sig själv, gick igenom klubbens ekonomi och medlemsantal

samt hur man redovisar nya medlemmar.

Regionombuden fick redogöra för vilka tillställningar som de besökt förra året samt övriga arrangemang som de själva varit med och ordnat.

Regionerna är indelade länsvis och varje regionombud får 75 kronor per medlem i sitt område för medlemsvård.

BM-experterna får 3 000 kronor per år för arbetet de lägger ner på BM-medlemmarna.

Med den lilla summeringen får jag önska en trevlig sommar med BM-maskinerna. ■

Annonsera i BM-bladet

Vill du annonsera i BM-bladet är du välkommen att kontakta oss på mejl:
kontakt@bmklubben.se
 eller telefon +46 (0)70-977 99 90
 (Mån-Fre: 10-14 helgfria dagar)

Demontering & återbruk

Succén som firar tio år

Intresset var stort när BM-klubben var på besök på Swecons demonteringsanläggning i Torshälla, strax utanför Eskilstuna.

TEXT & FOTO ● ÅSA HANELL

Här togs vi emot av Zenona Johansson, platschef för demonteringsanläggningen, som först tog med oss ut på gården, som är full av maskiner.

– Här på anläggningen har vi snart demonterat 400 maskiner och har cirka 16 000 artiklar i lagret. 50 procent av försäljningen sker till länder i Europa, där Tyskland är en växande marknad, säger Zenona Johansson.

Delarna registreras alltid med Volvos originalartikelnummer så att de ska vara lätta att hitta, plus att de alltid har ett speciellt ID-nummer.

Delarna rengörs och märks upp, sedan fotas de av lagerkillarna och läggs ut på sajter på nätet samt på Swecons e-handelssajt.

– En del enklare delar som exempelvis bromsok, renoveras här, andra delar skickas till Estland för att renoveras, säger Zenona Johansson.

Under de tio år som demonteringsanläggningen i Torshälla har funnits har Zenona Johansson upplevt ett växande intresse för begagnade delar. Köparna har också, bortsett från

det miljösmapta med att återanvända delar, fått upp ögonen för att det är ekonomiskt fördelaktigt.

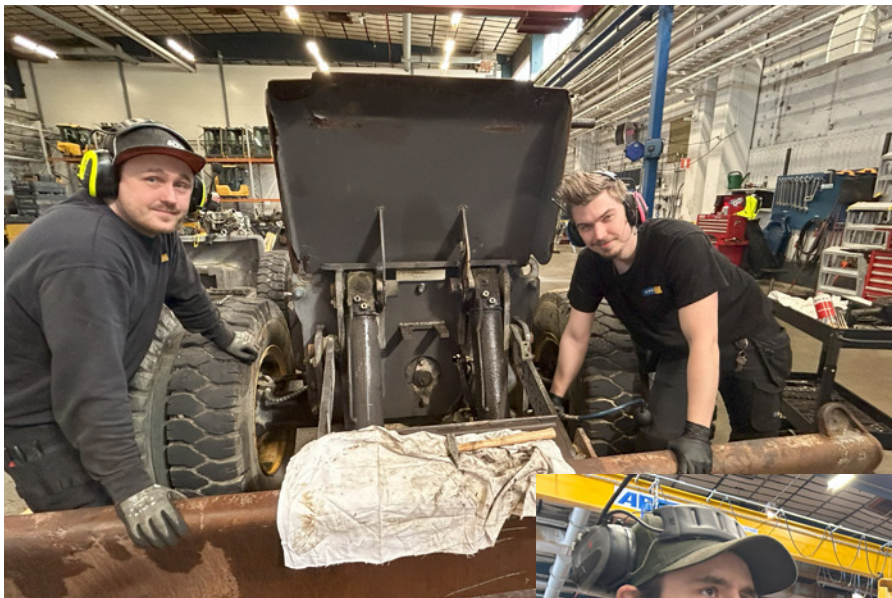
Hur får de då tillgång till de begagnade maskinerna? Jo till exempel i kön på Ica.

– Ja, det kan faktiskt vara så att någon av oss står i kön när vi får nys om begagnade maskiner som är inbyttta eller en verksamhet som lägger ner. Det kan vara maskiner som går sönder och där försäkringsbolaget anser att det är för dyrt att reparera, säger Zenona Johansson.

Många av kunderna uppskattar att man kan komma till anläggningen och känna och klämma på delarna innan man köper, andra mer långväga kunder handlar via nätet.

Maskinerna behöver heller inte ha gått särskilt långt eller tagits i bruk innan de hamnar på demonteringsanläggningen. En maskin hann inte ens lastas av innan den var inblandad i en trafikolycka och togs omhand på anläggningen. Men absolut vanligast är såklart att de är krockade eller brandskadade.

– Oavsett så är det viktigaste att delarna är säkra när de

Oscar Hammarsten och Cevin Ragnarsson, demonteringstekniker som trivs på jobbet.

Elias Flink, reservdelsansvarig förklarar och Andreas Björkman, senast anställd demonteringstekniker ser och lär.

lämnar oss, att alla delar är väl rengjorda och kontrollerade och säljs med upp till sex månaders garanti, säger Zenona Johansson.

Oscar Hammarsten och Cevin Ragnarsson är demonteringstekniker på anläggningen och båda trivs på jobbet.

– Ja, intresset för att skruva har vi båda med oss hemifrån.

Att skruva isär, verkar de dock tycka är roligare än att sätta ihop delarna igen.

Och vissa isärskruvade och rengjorda delar är mer eftertraktade än andra.

– Ja, det är faktiskt kö när det gäller bland annat däck, instrumentpaneler och styrenheter, säger Zenona Johansson.

Mot slutet av besöket blev det även kö till kaffemaskinen i personalrummet, då det bjöds på fika med tilltugg som avslutning på visningen. ■

Maskiner i olika storlekar väcker intresset hos Sören Khilberg.

I verkligheten är maskinerna betydligt större.

Guy Larsson och Sören Kihlberg i intresserat samspråk kring begagnade maskindelar.

Många regionombud och BM-experter passade på att följa med på besöket på Swecons demonteringsanläggning i Torshälla på fredagsförmiddagen.

Premiär för tändkulekurs

När idén kom att vi borde ordna en tändkulekurs minns jag inte, men troligen var det efter att Johan Gustafsson, vår tändkuleexpert, och jag, som skriver dessa rader, tidigare träffades och diskuterade vilka de vanligaste felen är som våra medlemmar behövde hjälp med att lösa.

TEXT & FOTO ● OLOF IRANDER

Efter mycket funderande hur en sådan kurs skulle utformas bestämde vi ett datum och började med förberedelserna. Eftersom vi skulle vara i Johans verkstad, måste mycket flyttas om för att bereda plats åt undervisningsmateriel, så att deltagarna kunde se och förstå hur det var konstruerat.

Så kom då den bestämda dagen och klockan närmade sig tio. Skulle deltagarna hitta och komma i rätt tid?, några hade

nästan 20 mil att åka. Jag måste erkänna att det kändes lite "pirrigt" och det gällde nog Johan med. Åtminstone sa han det. Vår medhjälpare Tomas "kocken" Davidsson, tryggheten själv, kom med de lugnande orden- "Det kommer att ordna sig bara de får mitt nybryggda kaffe med smörgås".

Han hade rätt. Alla kom och lät sig väl smaka.

Som introduktion på kursen visade vi en kort film, inspelad på Odalmuseet i Linköping, där tändkulelegendaren Carl Martin Samuelsson startar upp en BM 2.

Därefter var det min tur att förklara hur elsystemet på BM 20 med startspiraler och elstart fungerar.

Nästa ämne var oljesystemet. Där visade Johan hur man kontrollerar att oljan kommer fram till rätt smörjpunkt. Om inte så blir det motorhaveri. Slutligen nämnde han hur viktigt det är att tappa ur den varma spilloljan efter körning. Har man otur vid nästa start kan motorn rusa genom att suga i sig en del av denna spillolja och motorn varvar allt mer trots att bränslepumpen är avstängd. Man har bara ett fåtal sekunder på sig innan motorn övervarvar. Strypning av luftintaget med en grov trasa eller möjligen att få i en hög växel är det enda som hjälper. Två av deltagarna, som råkat ut för detta, verifierade hur hemskt det kan vara.

Nästa programpunkt gällde bränslesystemet. De flesta frågor som Johan får handlar om bränslepumpen och insprutare. Därför visade han pedagogiskt hur backventiler fungerar och hur insprutarna oftast ger en stråle istället för en cirkulär droppbild som det ska vara.

Efter lunch var det så dags att visa hur bränslesystemet på BM10 fungerar. Denna traktor hade inte startats på fem år

Johan visar de olika kolvtyperna som finns till BM 20/21

Genomgång av hur luftbrickor fungerar, samt undervisningsmateriel.

En kursdag måste även innehålla en måltid. Vi hade fått låna ett militärt fältkök som eldades med ved och ställt upp detta. Vår kock, Tomas, fick hjälp av Tommy Lindberg, en god vän och medhjälpare till Johan, med att steka korv. Till detta serverades potatismos.

så detta blev ett bra övningsexempel som några av deltagarna uppskattade då de hade problem med sina traktorer. När bränslet slutligen var framme vid spridarna värmdes tändkulorna, denna gång med en blås-lampa, för att sedan vevas i gång. Givetvis gick motorn "baklänges" så Johan fick vända den innan han och sonen kunde åka en provtur.

Därefter startades en BM 20. Tanken med detta var att visa hur man vänder en tändkulemotor. Genom att stänga av pumparna och invänta stunden strax innan kolvarna stannat och då slå på pumparna för att på så sätt få motorn att gå åt andra hållet. Detta är svårt och behöver övas. Johan lyckades direkt, men så har han också mångårig träning. Efter detta skulle vi även visa hur man "stryper" en tändkula som vill övervarva genom att suga upp olja från vevhuset. En handduk sveptes om luftintaget varvid traktorns varvtal minskade. Stanna gjorde den inte. Den måste fått "tjuvluft" någonstans. Vi visade i alla fall hur man gör.

Den sista delen av dagen ägnades åt att visa hur luftbrickorna fungerar.

Efter att deltagarna fått eftermiddagskaffe och ställt frågor så skildes gruppen. När alla åkt summerade så Tomas lite underfundigt dagen med orden "Vi hade i alla fall tur med vädret och maten räckte" - så kan man också se det.

Vi fyra, Johan, jag som skriver dessa rader, Tomas och Tommy får bara hoppas att dagen varit givande. Själva var vi ganska trötta efter denna intensiva dag. ■

En BM 10 med startproblem som övningsexempel.

BM 55 med Bisonmotor

Hösten 2024 blev jag erbjuden att köpa en BM 55 av en arbetskamrat. Motorn var bytt till en 1114 Bisonmotor och traktorn var målad röd.

TEXT & FOTO ● CARL CHRISTIAN OLSSON

Den hade dom senaste åren använts till att driva en sågbänk. Sista gången den kördes vid sågen gick en kylarslang sönder varvid den gick varm och stannade.

Topplocket demonterades och det konstaterades att motorn behövde renoveras.

En komplett motorrenoveringssats inköptes, men det stannade vid det.

När traktorn kom hem till mig demonterades kolvar och foder, men när de nya fodren sattes dit upptäckte jag att höjden varierade mellan cylindrarna.

Fick ett tips om en man från västra Värmland som hade

verktyget för att fräsa foderlägena på plats. Han hjälpte mig och sedan shimsade vi till rätt höjd. Kolvarna monterades, nya ram- och vevlager likaså. Topplocket planades, nya säten och några nya ventiler fick det också bli. Spridarna justerades till rätt öppningstryck. Topplocken monterades och momentdrogs. Traktorn startade lätt och går nu bra igen.

Under vintern köpte jag en Boxer med Ösakran och halvband som jag nu renoverar dieselpumpen på. Har också köpt en BM 36.

Min pappa Hannu har hjälpt mig med renoveringen. ■

Jobbar med motorn gör Carl Christian och Mats Jonsson.

Klosterström

Munktell Juniors hem

Klosterström 2 är namnet på direktörsbostaden till Munktells direktör. Byggnaden ska inte förväxlas med "Klosterström 1" vilken låg närmare fabriken. "Klosterström 1" flyttades under 1910-talet från Munktellområdet till ett närliggande kvarter där det än idag står, även om det är något ombyggt.

TEXT ● JÖRGEN FORSRUP

Klosterström, eller Munktell Juniors hem, byggdes på 1860-talet så att Theofron Munktell skulle kunna bosätta sig där med sin familj efter giftermålet. Placeringen av huset var mellan nuvarande badhuset och Munktellarenan.

Här föddes barnen: Anna Silvia Maria 1861–1862, Sten **Helmer** Theofron 1862–1???, **Agda** Sigrid Maria 1865 – 1935, **Thyra** Gertrud Elisa 1867 – 1945, Bengt Hugo Theofron 1870 – 1921, Nils **Thorsten** Theofron 1870 – 1932 samt **Elsa** Signe Martina 1873 – 1957. I denna byggnad gifter sig även Agda Munktell med sin blivande make Rickard von Unge.

Huset var en pampig byggnad – då grunden var gjord i granit med putsad fasad bestod av 2 våningar med 2 vindsrum i vindsvåningen samt 1 vind. Båda bostadslägenheterna bestod av 6 rum, 1 kök, 2 förstugor, skåp och garderober, 1 passage, skafferi samt 2 trappor. 3:e våningen däremot innehöll 4 rum och vind. Gällande eldstäder fanns 2 köksspisar med kakelmontering, 17 kakelugnar och 1 järnkamin. Om man ser måttmässigt på denna byggnad så finner man att den har nästan samma mått som företagets kontorsbyggnad som byggdes över 30 år senare. Klosterström 2 var 23 meter

lång – 12 meter bred – och 12 meter högt från marken och till taknocken. Hur var huset uppbyggt undrar kanske någon – jo grundmuren var av granit med en källare under en del av huset där inredningen bestod av skåp och hyllor och avbalkningar. Golvet i källaren var som brukligt av cement medan golvet i första och andra våningen bestod av trä med korkmattor. I andra våningen var det bara korkmattor i en del av rummen. Fönstren var av trä med dubbla bågar likaså dörrarna var av trä. Gällande målning var tak, väggar och förstugor, trapphus och kök och en del mindre utrymmen och övriga tak limfärgade. Det fanns tapeter på väggarna förutom ovan angivna med dekoration med en del gipsbitar och takrosetter.

Man har utvändigt 2 trappor till verandan, 1 av sten till köket och 1 av granit till källaren. Invändigt är det 1 med plansteg av ek på tegelkupa från bottenvåningen till 1 trappa upp och likaledes till vinden. Till verandan har man en av trä öppen med trägolv och plåttäckta tak. Balkongen har en trappa av trä med järnbalkar försedd med ett räcke av järn.

Det finns elektricitet i alla rum och utrymmen i huset,

Johan Theofron Munktell med familj framför Klosterström 1. Året var 1886 och det var den 9 september. Från vänster: Thyra Munktell (sondotter), Lilly Belfrage, gift von Malmberg (dotterdotter), Ellen Belfrage, Fru Mimmi Berglund, husföreståndarinna hos direktör Theofron Munktell. Märtha Belfrage, gift med läroverksadjunkt Wetterling (dotterdotter). Agda Munktell, gift von Unge (sondotter). Direktör Theofron Munktell. Fru Munktell, Pauline född Graaf (svärdotter), Elisabeth Belfrage, ogift, Elsa Munktell, gift Lystad (sondotter), Mathilda Belfrage, född Munktell (dotter), Helmer Munktell (sonson).

"Klosterström, eller Munktell Juniors hem, byggdes på 1860-talet så att Theofron Munktell skulle kunna bosätta sig där med sin familj efter giftermålet".

vatten och avloppsledningar vid 4 punkter samt ringledning i vissa rum. Klosterström hade dessutom två flyglar varav den ena försvann runt 1900-talets början och den andra utnyttjades som laboratorium. Huset rymde 4 rum, förstuga och även 2 mindre förråd. Lite om utseendet. Huset var i grunden byggt i granit, fasaden var putsad och försedd med tegel på taket.

Klosterströmbyggnadens beskaffenhet 1920 var god enligt besiktningen.

1894 flyttar Munktell junior ut från Klosterström och till Rosvik i Husby Rekarne som han ägde fram till 1901. I samband med att fastigheten blev tom så flyttar den nya direktören Carl Gustaf Thunberg in. Han hade hela huset som sin bostad. Därefter delades huset upp för 2 familjer varav den ena våningen beboddes av verkstadsingenjören Josef Berglund, och den andra av kassören Lindström, vilken sedermera blev direktör för bolaget 1908. Dock enligt uppgift 1906 ska delar av huset ha inrymt besiktnings och lagerrum.

Klosterström omgavs på den tiden av en stilig trädgård eller park med drivhus. Trädgårdsanläggningen sköttes av en

trädgårdsmästare och dessutom en dräng. Framför själva huvudbyggnaden fanns två flyglar som användes till olika saker.

Nu var det slutet för det romantiska skimret kring den gamla direktörsbostaden ty nu började vandaliseringen av området kring Klosterström genom byggande av magasin och verkstäder såsom byggandet av magasinet i gatan ner mot mastkranen och tröskverkstadens järnverkstad, dåvarande ämnesavdelningen. Denna verkstad kom att ligga på den plats där man förut haft växthus för vinstockar och persikor. Efter detta blev det lunchrestaurang på nedre våningen troligtvis enligt bild på hotellet från 1918 innan det blev arkiv för företagets handlingar. Enligt uppgift var det arkiv där redan 1935 på 400 kvadratmeter golvytta. På övervåningen ska ritkontoret ha funnits under en del år också enligt en brandförsäkring från 1914 och hade ett anskaffningsvärde på 30 000 kronor. Klosterström revs 1965. Vid Klosterströms rivning flyttade Centralarkivet in i den nybyggda Härdverksbyggnaden strax intill. ■

Här är de vanligaste frågorna till BM-experterna

En förmån våra medlemmar kan åtnjuta är att kontakta en av klubbens BM-expert för råd och tips när det gäller att sköta om eller reparera sin maskin.

TEXT & GRAFIK ● LEIF ANVÄG

Nu har jag, utan att gå för djupt in på detaljer, sammanställt en överblick för att på ett överskådligt sätt redovisa vilken typ av frågor som är vanligast förekommande.

- Som ni kan se i graferna är de flesta frågorna, 75 procent, gällande traktorer vilket inte är förvånande.
- På andra plats kommer lastmaskiner som representerade 9 procent av frågorna.
- Tätt följd av skogsmaskiner på 7 procent.
- Underlaget är baserat på de 5 inlämnade rapporter jag tagit del av och även om det fattas rapporter från några experter tror jag sammanställningen är representativ för hur totalen ser ut.
- Om man tittar på antalet frågor för alla typer av maskiner är de flesta frågorna gällande drivlinan (motor, växellåda och axlar) vilket representerar 22 procent av frågorna.
- På andra plats kommer övrigt som innefattar frågor som t.ex. färgkulörer och servicetips.
- Om vi tittar in på den maskintyp med flest frågor, traktorer, är det också flest frågor gällande drivlinan men också många frågor relaterade till hydraulik, bromsar, motor, bränsle, reservdelar och övrigt som t.ex. färgkulör.

■ Då är en intressant fråga, hur många "problem" kunde lösas med hjälp av våra experter? Den är svår att svara på då experterna i många fall har inte fått någon återkoppling från frågeställaren huruvida expertens tips/råd varit till hjälp eller inte. Men det vi vet är att av de 56 frågor experterna hanterat har det resulterat i att 46 av frågeställarna är nöjda då de fått hjälp med att lösa sitt problem.

■ Vilka är då de som utnyttjar möjligheten att få hjälp? I första hand är naturligtvis hjälpen från experterna en förmån för klubbens medlemmar, men hjälpen utnyttjas av maskinägare som inte är medlemmar då de på något sätt fått tillgång till kontaktuppgifterna. Kan vara att de har en kompis som är medlem eller att de kommit över en av alla de BM-Blad klubben frikostigt delar med sig av via olika träffar, eller genom att sprida vetskap om klubbens existens då tidningen med hjälp av idoga medlemmar tillhandahålls (dock i begränsat antal) på en mängd ställen som bilprovningar, frisörsalonger och andra lämpliga platser med många besökare.

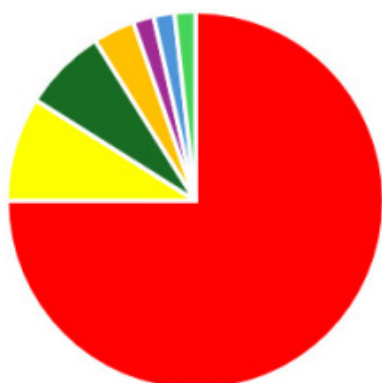
■ 46 av de 56 frågorna kom från medlemmar i klubben, 4 av de som inte var medlemmar hade för avsikt att gå med i klubben. Vi får hoppas de nu är medlemmar. ■

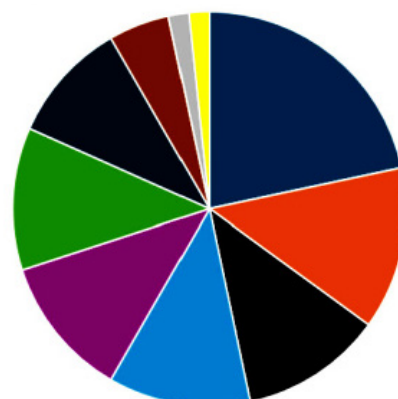
Ordförande Guy Larsson är också en av BM-klubbens experter, här tillsammans med lika glada Lennart "Himmestorparn" Nilsson.

FOTO ● ÅSA HANELL

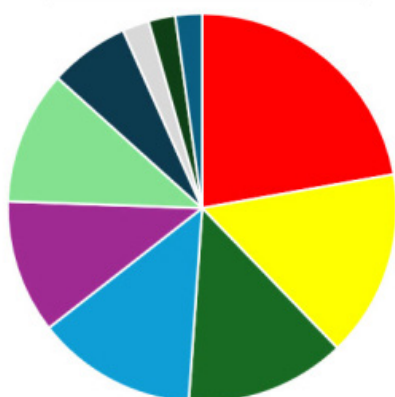
Frågor per maskintyp

Frågor per funktionsgrupp, samtliga maskiner

Per funktionsgrupp, traktorer

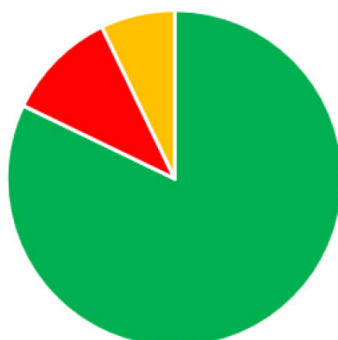

Av 56 frågor är 42 lösta

Att 14 frågor registrerats som olösta beror i flera fall på utebliven återrapportering av resultatet från frågeställaren. I andra fall är det allmänna frågor som tips och i vissa fall har de blivit hänvisade till någon person eller företag som kan hjälpa till.

Frågeställare

Medlem Ej medlem Blivande medlem

Av de 56 frågeställarna var 46 medlemmar och av de 10 som ej var medlemmar hade 4 st för avsikt att gå med i klubben.

Plånboksvänliga Twin Disc

Twin Disc eller TD som det hette på LM218 kom någonstans i mitten av 60-talet. Den gjorde att man kunde släppa kopplingspedalen lite mer abrupt utan att få motorstopp eller att torrlamellen tog skada. Det gjorde att man fick en effektivare lastarcykel men framför allt att man sparade pengar på färre kopplings/lamellbyten.

TEXT & FOTO ● BÖRJE ANDERSSON

Twin Disc skruvas fast direkt på motorns svänghjul.

Utgående axeln från TD har i sin tur ytterligare ett tunnare svänghjul som man monterar koppling och torrlamell på. LM218TD har ett eget hus mellan motor och växellåda. Det gjorde drivlinan lite längre på LM218TD, dock inte ramen på maskinen.

Twin Disc är ingen momentförstärkare och skapar därför lite värme då den används, jämfört med den momentomvandlare som används idag. Den behöver ingen kylkrets. Rent tekniskt så är det för att TD saknar statorn i centrum. En TD fylls till 75-80 procent med olja. LM218TD har 10,6 liter olja i huset.

Idag används tekniken på kardanaxeln på fyrhjulsdrevna bilar och kylfläkten på motorer, viscofläkt. Då är de som regel fyllda med silicon.

Tekniken i TD innebär att det inte finns någon mekanisk förbindning mellan ingående- och utgående axel. Alla moment överförs med hjälp av olja. Invändigt så är det en stor mängd metallvingar/skovlar som är fästa från centrum och utåt. Det ser lika ut både på turbin (pos 15 i bild) och rotor (pos 14 i bild).

Då motorn startar så kastas olja utåt i periferin av turbinhjulet och träffar då rotorns skovlar. Oljan cirkulerar alltså både i huset och runt från turbinens skovlar till rotorns skovlar. Det uppstår förstås en fruktansvärd turbulens.

Oljans rotation gör att man drar med utgående axeln (pos 27 i bild) så den börjar rotera. Vid stillastående så är slirningen 100 procent men vid ökat varvtal så minskar slirningen. Av erfarenhet vet jag att på Valtratraktorerna, med samma lösning, så är slirningen nära noll procent vid ca 1500 varv. Det gör den här typen av lösning perfekt för skogskörning, dock inte att plöja med om man vill köra på lägre varvtal. Det är bäst att nämna att idag finns TD-lösningen på flera fabrikat av traktorer.

Som tekniker så fick man ibland byta tätningar på TD. Sannolikt för att föraren bara dragit åt handbromsen med växel ilagd och lämnat maskinen med motorn igång. Fick den stå så en stund så blev oljan för varm och axeltätningen fick nog. Det kunde till och med börja brinna när oljan kom emot det varma huset utvändigt. ■

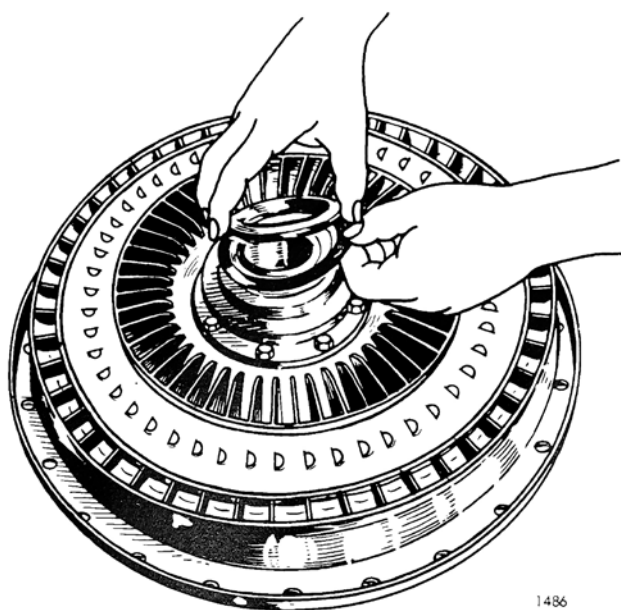
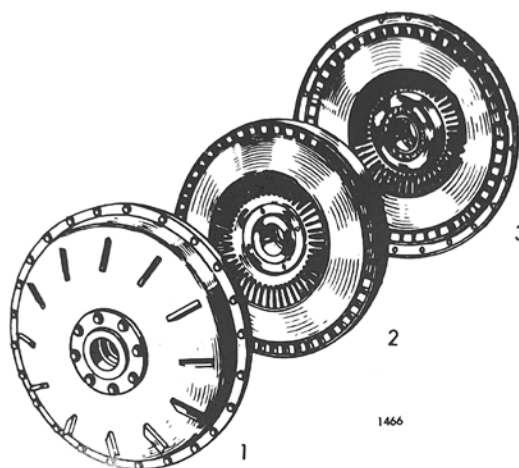

Fig. 111.

1. Främre drivhjul
2. Rotor
3. Bakre drivhjul

Twin Disc isärtagen.

Twin Disk huvudkomponenter sett från motorsidan.

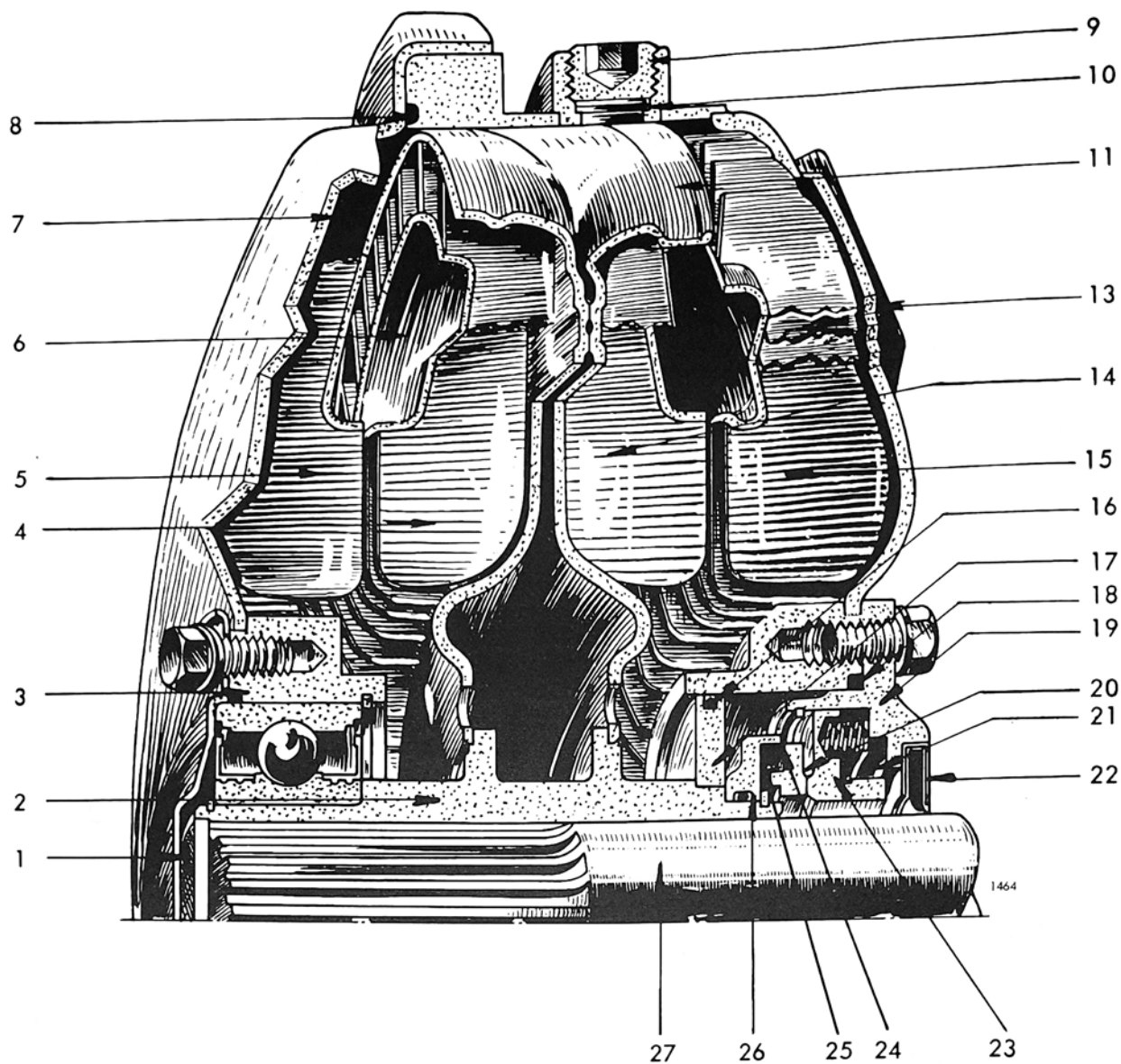

Fig. 109. Hydraulisk koppling.

1. Ändbricka	15. Drivhjulsskovlar
2. Rotornav	16. O-ring
3. O-ring	17. Oljefångare
4. Rotorskovlar	18. O-ring
5. Drivhjulsskovlar	19. Tätningshållare
6. Skovelskiva	20. Kolring
7. Drivhjul	21. Hållare med gummipackning
8. Coprenepackning	22. Tätningsring
9. Påfyllningsplugg	23. Framstycke
10. Kopparpackning	24. Gummibricka för kolring
11. Rotor	25. Kolringshållare
13. Kylfläns	26. O-ring
14. Rotorskovlar	27. Drivaxel

MUNKTELLMUSEET

ESKILSTUNA

AV ÅSA HANELL

Guy Larsson, ordförande som valdes om för ytterligare ett år, har god koll på föreningen.

Årsmötet lockade många till Eskilstuna

Föreningens femtonde verksamhetsår

Svenska BM-klubbens årsmöte 2025 gick av stapeln den 12 april. Dagen innan hade BM-expertyper och regionombud presenterat sin verksamhet och många deltog i visningen av Swecons demonteringsanläggning i Torshälla.

Det var god uppslutning på årsmötet när ordförande Guy Larsson bland annat gick igenom verksamhetsberättelsen för 2024, tillika föreningens femtonde verksamhetsår.

– För er som inte visste det tidigare så är föreningen en ideell sammanslutning av likasinnade vars syfte och intresse är att bevara maskiner och redskap äldre än 30 år och som är marknadsförda av Munktells, AB Volvo (traktorer), AB Bolinder-Munktell och Volvo BM AB, säger Guy Larsson.

Styrelsen har under året hållit 3 protokollförda styrelsemöten samt årsmötet med konstituerande möte.

– Styrelsen har representerat klubben vid UllerMuller, Borgeby fältdagar, Teknikdagen i Rudskoga, Motorns dag i Målilla och SM-plöjningen på Lyngby gård i Skåne, säger Guy Larsson.

Ett 40-tal medlemmar deltog vid ett besök på Volvos dumperfabrik i Braås, Växjö under augusti. Det var deltagare från södra och mellersta Sverige. De tio regionombuden har varit på eller ordnat en rad evenemang runt om i landet.

Guy Larsson berättar vidare att klubben har tolv BM-expertyper, som svara på medlemmarnas frågor och att medlemsantalet den 31 december var 1814 till antalet.

Tidigare på lördagsförmiddagen redovisades grupparbeten från fredagens regionombudsmöte. Förslag på hur vi ska nå ut till fler intressenter och även att få dem att bli betalande medlemmar diskuterades. Att bli mer synlig i sociala medier samt på olika evenemang var några av förslagen.

Föreningens kanslist Stephanie Segerström berättade om sitt arbete med BM-klubben, bland annat om hur hon redovisar nya medlemmar och föreningens ekonomi i stort. På det hela taget är BM-klubben en ekonomiskt välmående förening med god kontroll på ekonomin.

Åsa Hanell, undertecknad och tillika BM-bladets redaktör sedan nummer 3 förra året, var också med under årsmötet och berättade om hur vi gemensamt kan göra BM-bladet ännu bättre. Bland annat är det viktigt att evenemangstips kommer in till tidningens kalendarium och att foton mejlas in i så hög upplösning som möjligt.

Årsmötet avslutades med en gemensam lunch på museet, innan regionombud, expertyper, styrelseledamöter och övriga medlemmar åkte hemåt i vårt avlånga land.

Vår förhoppning är att Jannicke redan i nästa nummer återkommer med aktuell information från Munktellmuseet.

Delar av de månghövudade deltagarna.

Bengt gör unika modeller av veterantraktorer

Vid modellfordonsmässan på Munktellemuséet den 1 februari i år träffades modellmakaren och ägaren till originalet.

TEXT & FOTO ● ANNA ANDREASSON

Bengt Carlbinder var en av utställarna på modellfordonsmässan i februari och han gör skalenliga modeller av främst veterantraktorer.

På bilden ser vi en BM 20 med halvband som inte är helt klar, men på god väg. Det är ofantligt många timmar som läggs ned på ett sådant objekt och han är nog med att allt ska vara som på originalet.

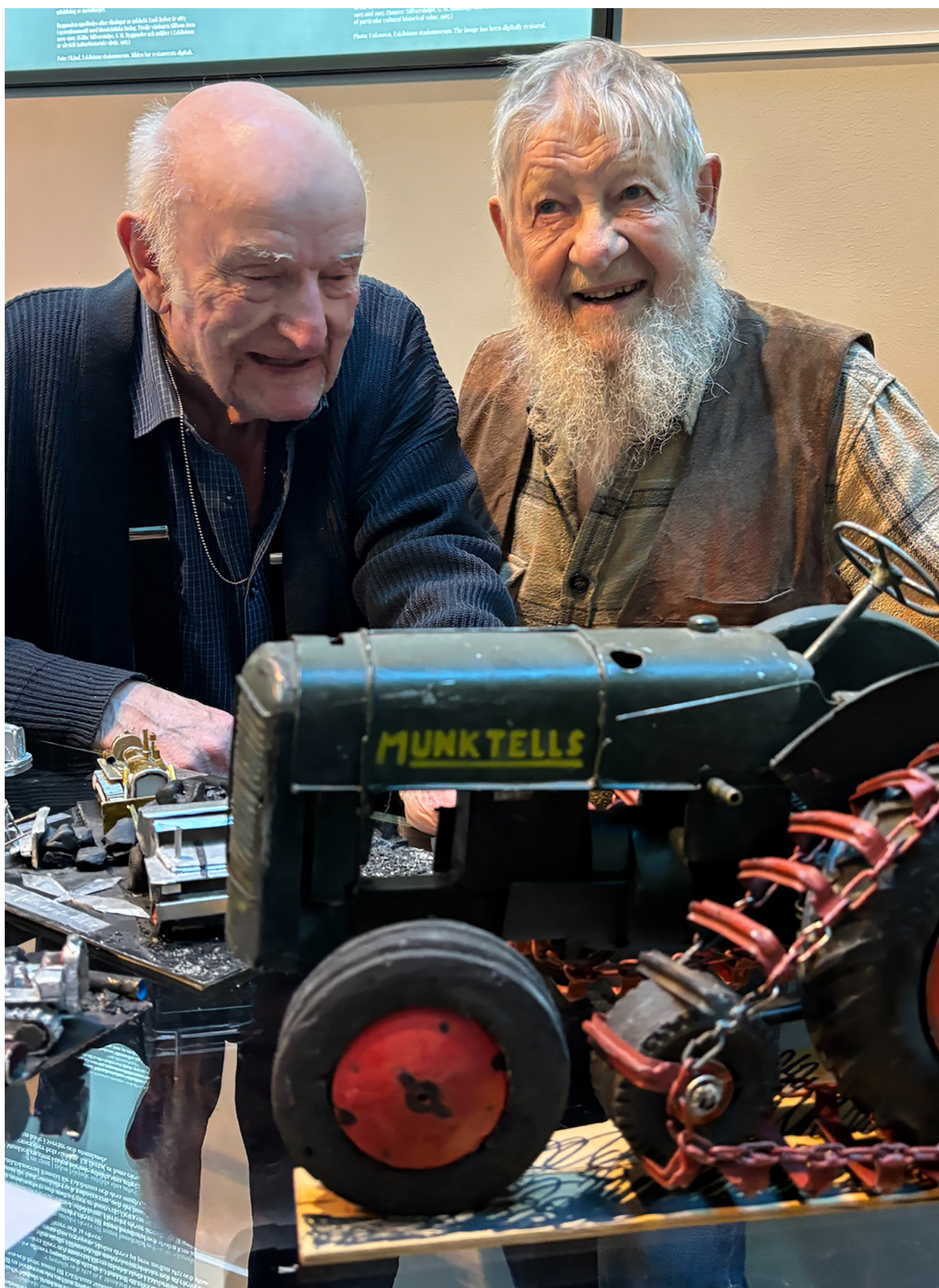
– Min far, berättar Anna Andreasson, Ola Andreasson,

är ägare av originalet till denna modell och det är det enda exemplaret i sitt slag som finns kvar och fungerar idag.

Oss veterligen så gjordes det endast fyra stycken och min mammas morbror var den som beställde denna BM 20 och då med halvband. En specialbeställning. Man gjorde då fyra stycken. Pappa är tredje ägare av traktorn. Årsmodellen på traktorn är 1949. ■

Anna Andreassons far Ola Andreasson är ägare till originalet.

Två traktorfantaster som spekulerar kring en modell av BM 20 med halvband. Den ena ägare och tillverkare av modellen och den andre ägare av originalet. Bengt Carlbinder och Ola Andreasson.

BJÖRN CAGNER

Skribent i BM-bladet.
och tidigare redaktör.

Så här gjorde jag

Slangleverantör löste problemet med ny luftslang

TEXT & FOTO ● BJÖRN CAGNER

I BM-bladet 4-2024 skrev jag under rubriken ”Så här gjorde jag” om problemen med att få tag i en luftslang mellan luftrenaren och insugsröret på motorn till min BM 400.

Olssons i Ellös uppmärksammade min artikel och skickade prov på en ny slang de fått tag på. Det är en mycket smidig gummislang med ett vävinlägg. Den är motståndskraftig mot både olja och ozon. Dimensionen är 51 mm så den passar utmärkt, inte bara på BM 400 utan även på BM 430 och BM 320. På BM 320 är den dock lite längre.

Det vore trevligt att få tag i lite klenare slangklämmor mera typ original, det ser lite klumpigt ut med standardklämma. Klämman behöver heller inte vara så kraftig då det handlar om en sugslang och inte om tryck. ■

Här är slangen monterad utan slangklämmor på min BM 320.

Dessa företag lämnar rabatt till BM-klubbens medlemmar. Grundrabatten är 10 % men kan variera från företag till företag beroende på varukategori. Rabatten fås mot uppvisande av giltigt medlemskort i BM-klubben

MASKINSERVICE
Benny Andersson
Brånstorp, 575 91 Eksjö
Tel 0380-810 34

**BEGAGNADE
TRAKTORDELAR**

Nya startmotorer och gener.
Även andra nya delar.

Jubileumsmaskinen

BM 230 Victor

Tillverkades 1955–1961

Vid Sundbyholm premiärvisades den nya BM Victor för inbjudna gäster den 22 juni 1955, vilket rönt mycket stort intresse, och 27 oktober 1955 rullade det första exemplaret av den nya traktorn ut från bandet i Eskilstuna.

TEXT ● JÖRGEN FORSRUP

Med denna traktor var den nya 105 – seriens motorer fulltaliga. Den hade föregåtts av den 3 och 4-cylindriga varianten. Många sa att motorn som satt i var en ½ BM 55 motor vilket var riktigt. BM Victor blev snabbt populär för sin segdragning, bränsleekonomi och slitstyrka. Lite primitivt var att kraftuttaget inte var oberoende avsaknad av differentialspär, trepunktslyften kan bara lyfta och sänka och saknar således dragkrafts- och lägeskontroll, och på- och avstigning kan bara ske bakifrån vilket var ganska obekvämt. Chassiet användes även som basmaskin till den helbandade skogsmaskinen BMB 230 Bamse som kom 1957 och tillverkades fram till 1962 efter uppdateringar 1960 i totalt 725 ex.

Victor var den som direkt ersatte BM 10. Den hade samma goda egenskaper som sina större traktorsyskon. Även om de ingående delarna är utvecklade ur Volvos T22-T25 traktorer så kan man gott säga att det var en helt ny traktor, då motorn 1052 var en del av det nya konceptet som lanserades 1952. Det togs förvisso fram en mindre modell – en en-cylindrig motor 1051, men den användes mest i stationärt bruk och för båtar.

I slutet av 50-talet såldes ett antal Victor till försvarvet. Det byggdes en H10 variant på Victor, dess vidare öden är

okända. En udda variant var den tandembyggda med bättre egenskaper genom sammansättningen i midjan då man ville åstadkomma en ”superdragare”.

Det gjordes en röd variant av T230 mellan 1956 – 1958 i totalt i 1 655 ex, medan BM varianten tillverkades åren 1955 - 1961 i 14 253 ex.

Motorn var den kända 1052 motorn som i både BM och Volvoutförande utvecklade 33 hk vid 2000 r/min. Transmissionen var: 5 fram, maxfart 22,9 km/h, 1 back, maxfart 4,2 km/h. Under hela traktorns levnadscykel gjordes märkbara förändringar ex. 1 juli 1959 tillkom störtbåge p.g.a. ny lag. Alla 230 Victor blev målade i rött från 1 maj 1960. Innan hade de BM-märkta varit gröna. Oavsett färg har Victor en motor som många pratar om som en äkta ”kultmaskin”.

Som standard så utrustades BM 230 med jordbruksdrag vilket var höjd och kunde regleras även i sidled.

På utrustningssidan fanns ett stort antal extra utrustningar att tillgå ex; belastningsvikter, stänkskärmar fram, dragkrok, frontmonterat kraftuttag, skyddsram, backspegel, värmelement, gummisits, hydraulisk lyft, remskiva och oberoende kraftuttag samt gnistsläckare – bara för att nämna ett par. ■

DEGEBERGA

TRAKTOR & MOTORTRÄFF

5-6 JULI 2025 KL 10-16

i Degeberga hembygdspark

erbjuder bland annat

VETERANTRAKTORER • TÄNDKULEMOTORER
MOTORSÅGAR • MILITÄRFORDON • MOPEDER
VETERANBILAR • MOTORCYKLAR • EPA-TRAKTORER
TRAKTORPULLING • VETERANMARKAND
HOPPBORG OCH TRAMPTRAKTORER FÖR BARNEN

**UNIKT FÖR I ÅR ÄR VI KOMMER FRAMFÖRA
DEN NYSKRIVNA TRAKTORKONSERTEN
"EN HYLLNING TILL DE SVENSKA JÄRNE"**

*Parken erbjuder även visning av flera museer,
hantverkare och försäljare samt möjlighet till fika*

Inträde 120 kr - barn under 15 år gratis

www.degeberga.tv

arr. TraktorVännerna och Gärds härads hembygdsförening

Ställ din fråga till en av våra experter

VÅRA BM-EXPERTER

Anläggnings- och skogsmaskiner:

Börje Andersson 076-108 15 58
Curt Axelsson 070-886 44 95
Leif Karlsson 070-536 51 24

Traktorer:

Yngve Hammarlund 0157-601 77,
073 -059 78 78
Guy Larsson 070-344 48 92
Leif Andersson 070-223 91 18
Kjell Rehnström 070-585 00 44
Håkan Nordström 070-578 00 33
Hannu Olsson 070-370 35 00

Tändkylor:

Johan Gustafsson 073-047 42 71
Kvällar & helger

Reservdelar:

Leif Andersson 070-223 91 18

Frei Parkering! Hembygdsparken i Målilla **Liten traktorutflukt**
 Årgång 33
Motorns Dag
 2-3 augusti 2025 KL 10.00-16.00

Ca 60 veteranmotorer igång • Sågning • Hyvling • Stenkrassning • m.m.
 Traktorparad i Parken kl. 12.00 Konferencier: Ej klart!
 Anmälan krävs för Veteranmarknaden och Utställare: senast 21/7

ÅRETS TEMA **Äldre Entreprenad maskiner**

Stenhyllare

Täckdickningsmaskin

NYA LEKPLATSER

Entré: 1 dag 200 kr/2 dagar 300 kr. Barn 1-6 år 15 kr gratis.
 Kaffeserveringen öppet 10.00- ca 16.00. Matservering ca 12.00-15.00.
 ARRANGÖR: Målilla-Gårdveda Hembygdsförening
 Telefon 070-674 92 56 • E-post: 0995_20260@telia.com •

I nästa nummer:

- Sommaren summeras
- Ordförande har ordet
- Regionombudspresentation
- Senaste från Munktellemuseet
- Och mycket mer

Trycker BM-bladet.

Köpes

En fungerande spridare till

T 43 Hesselman

Karl-Erik Hylén

Tel: 070 3601616

Svensk industrihistoria möter framtiden

Fritt fram att klättra på maskinerna!
 Barn är under vårdnadshavares ansvar och uppsikt!

HÄR FINNS NÅGONTING FÖR ALLA!
 Upplev 190 år av svensk industrihistoria och vår nya interaktiva framtidsutställning med Volvo Construction Equipment. Dessutom en bättre butik och ett större café.

MUNKTELLMUSEET
 ESKILSTUNA

Öppet: mån-fre 10-16 • lör 11-16 • sön stängt
munktellemuseet.com

ANNONS

Rapid

Rapid 300-400C har en stor sålåda, vilket gör att den inte behöver fyllas på så ofta. Sålådan stora öppning gör att påfyllning alltid går snabbt och är enkel. Den justerbara mellanväggen som separerar utsädet och gödningen i sålådan har många olika positioner varvid förhållandet gödning/utsädesvolym alltid kan optimeras.

E-Control består av en iPad Air-enhet som via WiFi kommunicerar trådlöst med såmaskinens Gateway. För Väderstad har den elektroniska eran bara startat. Systemet är framtidssäkrat.

Nyhet!

BioDrill gör det möjligt att så gräsfrö samtidigt med sådden nu med 300 liter för RD300 och 400 liter för RD400.
Nu 50% större volym.

Hydraulisk utmatning

12,5 cm radavstånd
för maximal skörd

Halvmaskins-
avstängning

Djupinställning
från hytten

Undersållsfria lager

Ny steglös låglyftsgivare

OffSet-monterade
återpackarhjul

**Alltid bra villkor via
Väderstad Finans**

VÄDERSTAD
Where farming starts